

תפארת ראדזין

יוצא לאור על ידי מרכז מוסדות חסידי ראדזין
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
ב"ה גיליון חג השבועות תשפ"ו

שיחת קודש

מאת כ"ק מרן אדמו"ר מהרא"י זצלה"ה

בחדש השלישי.. ביזם הזה באו מדבר סיני.. ויחן-שם ישראל נגד
ההר

"ויחן-שם ישראל". כאיש אחד בלב אחד,
אבל שאר החניות בתרעומות ובמחלוקת.
(רש"י)

מדוע דווקא בחנייה זו השתררה 'אחדות' בעם ישראל עד שנהיו 'כאיש אחד בלב
אחד'?

אמר כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל:

ניתן להסביר את הדבר, בהקדם מאמר הגמרא במסכת שבת, וכך מבואר שם:

"ת"ר, מעשה בנוכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו, גיירני על מנת
שתלמדני כל התורה כולה כשאת עומד על רגל אחת. דחפו באמת
הבניין שבידו. בא לפני הלל וגייריה, אמר לו 'דעלך סני, לחבריך לא
תעביד' (=מה ששנוא עליך, לחברך אל תעשה)! זו היא כל התורה
כולה, ואיך פירושה הוא, זיל גמור'. (=ע"כ לשון הגמרא).

ויש לדקדק ולברר כפילות הלשון 'כל התורה' 'כולה', שלכאורה נראה כאלו הביטוי
'כולה' הנו חזרה על מלת 'כל התורה'?

ויש לומר, שאותו הגר שבא לפני הלל, ידע שישנן בתורה מצוות שכליות, וכן מצוות
חוקיות. כיצד לקיים המצוות השכליות - זאת היה ברור לו, אולם הוא רצה שהלל
ילמד אותו כיצד לקיים המצוות החוקיות, שהיו רחוקות מהבנת שכלו. לאור כך

מובנת שאלתו מהלל שילמדו אותו 'כל התורה כולה', רצונו לומר, את כל סוגי המצוות! כולל אלה החוקיות, שאינן נתפסות בשכל אנוש.

ועל כך באה תשובתו של הלל: **"דעלך סני, לחבריך לא תעביד!"**

לפי שידוע מאמר חז"ל על הפסוק **"וַיַּחַן-שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר"**, 'ויחן' כתיב בלשון יחיד, כאיש אחד ובלב אחד, **"ע"כ**. הכוונה, שהקב"ה ביקש לתת את התורה לעם ישראל כשהוא מאוחד, שאם לא היו שרויים באחדות רק כל אחד מהם היה פורץ גדר חלילה, לא היו ראויים לקבלת התורה.

והרי נודע הדבר שאותיות **"ישראל"** הינן ראשי תיבות **'יש שישים ריבוא אותיות ל'תורה'!** זאת משום שלכל איש מישראל ישנה אות מיוחדת בתורה, המאירה לו ושייכת לשורש נשמתו. ועל ידי כך יש לו חלק אף במצווה של חברו, שהרי כולם כלולים בתורה. ומכיוון שבכלל ישראל בוודאי נמצא מישהו שמקיים המצוות החוקיות כפי שורש נשמתו, אזי באמצעות מצוות **"ואהבת לרעך כמוך"** ניתן לקיים את כל המצוות האלה, אף על פי שרחוקות הן מהבנת שכל האדם. (ומבואר עוד בספרים, שבאופן כזה שייך אצל כל אחד' שיקיים תרי"ג מצוות, אף שישנן מצוות שהן שייכות לכוהנים בלבד, וישנן ששייכות רק ללוויים, וכיוצא בזה. אכן על ידי שמחזיקים את עצמם באחדות עם כלל ישראל, וכל אחד יש לו חלק במצוות של השני, באמצעות כך מקיים כל אחד תרי"ג המצוות כולן, הן מי שהנו כהן והן מי שהוא ישראל, והבן). וזהו הנקרא **'כל התורה כולה על רגל אחת'**, שעל ידי קיום כלל **'מה דסני עלך'** מתאחד כל אחד עם רעהו ונחשב לו בזאת כמקיים כל התורה, אף אותן המצוות שהייתה לו מניעה בקיומן, וזוהי תשובתו של הלל לגר.

ומובן לפי זה שקודם קבלת התורה היה בהכרח שבני ישראל יהיו מאוחדים **'כאיש אחד בלב אחד'**, שכן רק על ידי כך יוכלו לגשת לקבלת כל התורה, בכוח היחיד ובכוח הרבים.

(על פי מאמר כ"ק אדמו"ר זצ"ל, נדפס בקובץ 'תפארת ראדזין', קובץ שלישי, תשל"ה, עמ' 19-20)

פניני תורה לזמן מתן תורתנו

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בידוע **"מנהג ישראל תורה"** להיות ניצורים בליל חג השבועות, זמן מתן תורתנו הקדושה, ולעסוק בתורה כל הלילה.

כמובא בספר **"מגן אברהם"** על שו"ע אורח חיים, בריש סימן תצ"ד, וזה לשונו:

"איתא בזוהר, שחסידי הראשונים היו ניעורים כל הלילה ועוסקים בתורה. וכבר נהגו רוב הלומדים לעשות כן.

"ואפשר לתת טעם על פי פשוטו, לפי שישראל היו ישנים כל הלילה, והוצרך הקב"ה להעיר אותם, כדאיתא במדרש (=על הפסוק "ויוצא משה את העם לקראת האלוקים מן המחנה"¹ שהוציא אותם מתוך שנתם והציב אותם להיות מוכנים לקבל את התורה). ולכן אנו צריכים לתקן זה" (=עכ"ל ה"מגן אברהם")

והנה רבים ראו וכן תמהו, הכיצד ישראל קדושים שעמדו בסמוך למתן תורתנו הקדושה, היו ישנים שנת ישרים מבלי "להתכוון לקבלת התורה כמה שעות מראש"?? וכבר נאמרו מספר תירוצים והסברים בנידון.

ידועים בנידון גם דברי קדשו של הרב הצדיק רבי לוי יצחק מברדיטשוב בעל "קדושת לוי", שעבודתו בקודש רצופה הייתה בלימוד זכות על כל אדם מישראל, שהיה מליץ ישר על ישראל שבדור מתן תורה, וכה כתב בלשונו הטהור:

"נראה הטעם, למה היו ישראל ישנים?? משום שהקב"ה החזיר התורה על כל אומה ולשון, שיקבלו אותה, והם לא רצו, ואמרו להקב"ה 'לך מעמנו!' ככתוב במדרש פרקי דרבי אליעזר.

"וישראל היו סבורים שיתעכב הדבר, אולי ירצו האומות לקבל התורה? ובאמת האומות לא רצו לשמוע מפי ה' מה שכתוב בתורה, ולא היה עיכוב. אבל הם סבורים שיתעכב כנ"ל. ולכך היו ישנים". (=ע"כ לשון "קדושת לוי" לחג השבועות)

באופן אחר מובא "לימוד זכות" על ישראל, כיצד הם ישנו בלילה שקדמה למתן תורה? מביא הרב הקדוש המגיד מקאז'ניץ בספרו "עבודת ישראל", וגם זאת בשם הרב הקדוש מבארדיטשוב בעל "קדושת לוי", וז"ל:

"הנה איתא במדרש² שביום מתן תורה ביקשו להתנמנם בבוקר, ושנתם ערבה להם, עד שעוררם משה רבנו ע"ה לקבל את התורה, עיין שם.

"ואמר הצדיק הגאון מהור"ר לוי יצחק זצ"ל:

"חלילה לחשוב על עם קודש, שנפלו בתרדמת העצלות והשינה ביום הנכבד, שידעו שייתן הקב"ה את תורתו להם! אלא יש לומר, שכוונתם הייתה לשם שמים, שמיום שני בסיוון שהתחילו לעשות הכנה לקבלת התורה, ועבדו בכל כוחם ובמחשבותיהם הקדושים, עד שנפל עליהם

¹ שמות יט, יז.

² פרקי דרבי אליעזר, פרק מא.

תפארת ראדזין / חג השבועות

ליאות ועייפות. והיו מתייראים, פן לא יוכלו לקבל את התורה במחשבה צלולה כראוי.

"על כן נתנו שינה לעיניהם ולעפעפיהם תנומה, בכדי שיתחדשו מוחותיהם ויתחזקו עשתונותיהם בבהירות לקבלת תורה הקדושה".

(ע"כ בספר 'עבודת ישראל' להרה"ק המגיד מקוז'ניץ)

והנה לולא דמסתפינא, אמרתי אענה גם אנוכי חלקי בס"ד, להליץ יושר על ישראל קדושים שבדור מתן תורה. וזאת בהקדם משל - **כדלקמן:**

איש סוחר היה, שנדד לצורך מסחרו במדינת הים, לסגור עסקים גדולים בקצווי תבל.

ויהי היום, האיש הגיע לביתו של סוחר גדול וממולח, והתחילו לדבר על כה וכה. ביני וביני, מצאו שפה משותפת איש עם רעהו, ונקשרו אהדדי בעבותות האהבה, עד שנתן בסוחר דנן אימון מלא, וכה החלו לשוחח אודות עסקים שונים.

הסוחר בן חוץ לארץ, ששנן ופיקח היה, הראה לסוחר דנן סחורות יפהפיות ונהדרות, והרבה להלל ולשבח באוזניו את סחורתו ולספר במעלותיה, עד כי הלה נפתה בחלקלקות לשונו וחתם עמו הסכם "זיכרון דברים", שהוא מתחייב לקנות הימנו סך עצום מן הסחורה הזו, ואף הפקיד בידיו 'שיק פתוח' לאבטחת העסקה. מרוב התלהבות וגיל בגין העסק המשובח שנתגלגל לפתחו "שכח" הלה לסכם ולהעלות על הכתב פרטים כלשהם, וביניהם... את מחיר הסחורה שהוא אמור לשלם עליה!

בנקל לשער עד היכן גדלה עוגמת נפשו של מיודענו הסוחר, כשתפס את העניין לאחר שנפרדו לשלום כדי לעלות על יצועי מיטתם ולתת שינה לעפעפיהם. מרוב לחצו, התהפך כל הלילה על משכבו ולא מסוגל היה לתת תנומה לעפעפיו. שנתו נדדה הימנו כליל, בהיותו נותן לליבו לאמור: "הוי, מה עשיתי?? הכיצד נפלתי עמוק בפח, ושכחתי לנקוב בסכום המחיר?? וכי מי יודע מה ירשום הלה על גבי "שיק" הפתוח שהפקדתי בידו?! והלוא עכשיו הנני "כחומר ביד היוצר" של סוחר הלז, שאפילו את שמו הנני בקושי יודע, ומי יודע אם לא אאבד כעת כל רכושי ואצא חלילה נקי מנכסיי בעסק ביש זה!!".

הנמשל הוא:

בורא עולם נגלה לעם ישראל בהר סיני, ושלח את משה רבנו להודיע להם כי הנו מוכן לתת להם התורה 'חמדה גנוזה' שבידו. בקרב עם ישראל השתררה מיד התלהבות של קדושה, עד כי תיכף מבלי כל השתהות השיבו הכול "כאיש אחד בלב אחד" באמירת "נעשה ונשמע!"

תפארת ראדזין / חג השבועות

והנה כחלוף אותה "התרגשות ראשונית", מקום היה לחשוש לכאורה שמא בקרב אי מי מישראל יתעורר "הרהור שני" לאמור: 'מה בעצם יודעים הננו אודות תורה זו, שעומדים אנו לקבלה מיד האלוקים? מי יודע במה עשויה תורה זו לחייב אותנו?! האם מוכנים הננו לכל זאת? לפחות היה עלינו לברר אם ביכולתנו לקיים את דברי התורה הזאת, ואם אין מצויים בה "סעיפים קשים" שיתכן ולא נוכל לעמוד בהם לאורך זמן?!'

מחשבות כאלו עשויות מטבע הדברים להתפתח למין "הלקאה עצמית" לאמור: "כיצד מיהרנו בפזיזות להודיע, כי מוכנים אנחנו בלי תנאי לקבל התורה? שמא צריכים היינו מקודם להימלך בדעתנו ובדעת אנשי ביתנו, או לפחות "לישון על זה לילה" כלשון הבריות - על מנת לקבל "החלטה מושכלת" בעניין מכריע שכזה??"

לאור האמור צפוי היה, שעם התקרב ליל המכריע שלמחר תימסר התורה לישראל על שלל מצוותיה חוקיה ומשפטיה, ו'שיק' שהפקידו בידי בורא עולם יוגש להם לפירעון.. לא יוכל איש 'לעצום עין' באותו לילה, מתוך חשש למה שממתין להם ליום מחר!

אבל הנה, ראו זה פלא:

איש מישראל לא נדדה שנתו מעיניו, אף אחד מהם לא חשש מיום המחר.. הכול נמו את שנתם בשלווה, כאשר שמחה וגיל ממלאים את לבם לקראת יום המחר של 'והיו נכונים ליום השלישי' - יום גדול וקדוש שכל הבריאה מצפה לו, אשר בו 'עליונים ששו ותחתונים עלזו'... וכך עבר עליהם ליל שקט, מתוך שנת רוגע מאושרת!

דבר זה כה מצא חן בעיני ריבון העולמים, שהיה משקיף ממעון קדשו מן השמים ורואה כיצד עם הנבחר שאך זה עתה יצא משעבוד מצרים, נם את שנתו ברוגע ובשלווה כמלאכים... כה חשוב היה בעיני השם יתברך ערך שינה זו, עד כי לא זו בלבד שלא קצף עליהם בגין כך, אלא אדרבה "שנתם ערבה להם" כדברי המדרש הנזכר, ואפילו יתוש לא עקץ או זמזם סביבם.. נחת רוח רבה נגרמה ליושב מרומים משינתם זו של ישראל, וביקש אי לכך שלא להפריעם משום צד שהוא.

דבר זה, כמובן למתבונן, הינו בגדר לימוד זכות עצום על ישראל שבאותו הדור, שכה חדורים היו בלהט ובחשק פנימי לקבלת התורה.

ויהי רצון כי נזכה אף אנו, לקבל התורה הקדושה באהבה בדיצה ובחדווה -

אמן!"

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

לקט אמרים

מספרי רבותינו הקדושים זי"ע מאיזביצא ראדזין

על חג השבועות

בחינת 'חג השבועות' – לעומת בחינת 'חג המצות'

הגיד רבנו מאיזביצא בעל 'מי השלוח' זי"ע, משם הרב הקדוש מפשיסחא:

שני המועדות הללו, חג הפסח וחג השבועות, הם מקודשים מראשית בריאתם לתכלית יצירת ברית הנצח בין ישראל לאביהם שבשמים.

אך החילוק שביניהם הינו, שבעוד "חג המצות" משול ל'ראיית חתן את פני הכלה' [=הקב"ה משול ל'חתן' כביכול, וכנסת ישראל משולה ל'כלה'] הרי "חג השבועות" שהינו 'זמן מתן תורתנו' מהווה יום 'קבלת הקניין' שבו הקב"ה קונה ונושא את כנסת ישראל לכלה כמאמר הפייטן (במוסף ליום א' של חג השבועות) 'תואר פלה מאד נתעלה, בקבלת יום זה עשרת הדברים!' ואלה הדברים הם עמוקים מאוד.

[פרי צדיק' לרבנו צדוק הכהן מלובלין, בשם מורו ורבו מרן הרה"ק מאיזביצא זללה"ה]

*

"לכולי עלמא 'בשבת' ניתנה תורה לישראל!" (שבת פו.)

טעם לכך שהתורה ניתנה לישראל ביום השבת – מנהיר מרן "בית יעקב" – לפי שיום "השבת" מסמל במהותו קדושה עצמית שקביעותה אינה תלויה בפעולות אדם, שכן השבת מקודשת ועומדת מראשית הבריאה במאמר השם יתברך, כמאמר הכתוב "וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ"³ וקדושתה נצחית מכוח ההקדשה האלוקית שאינה פוסקת לעולם כמאמר הכתוב "יַיִנִי וּבֵינִי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֹתָהּ הוּא לְעַלְמִים!"

אף קדושת התורה שניתנה לישראל אינה תלויה במעשיהם של ישראל ולא בכוח עבודתם, אלא מהווה קדושה נצחית מלפני הבורא יתברך, ובאמצעות שמירתה מתעלים ישראל בקדושה עליונה שהיא למעלה מתפיסת הבריאה.

(ספר הזמנים, לחג השבועות)

³ בראשית ב, ג.

⁴ שמות לא, יז.

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי.. בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מְדַבְּרֵי סִינַי.. וַיַּחֲזִק־שָׁם יִשְׂרָאֵל

נֶגְדַת הָהָר (שמות יט, א-ב)

מאי משמע "ויחזק שם ישראל"?

מפרש רבנו "בית יעקב":

מכיוון שהגיעו ישראל ל'הר סיני', הרגישו בנפשם כי כאן 'זהו מקום' שלהם.

היינו:

לאחר חיבוטי הנפש וטלטלות העזות שידעו בני ישראל עובר **לצאתם ממצרים** לאחר עברם בים סוף, אחרי **נסיעתם לרפידיים** (כשהתנסו במלחמת עמלק) **ושהותם במרה** (ששם התנסו במחסור במים) – כעת שהגיעו אל "הר סיני" ירדה עליהם כמין שלוות נפש מופלאה, שטרם ידעו כמותה. נפשם כמו התעטפה ב"מנוחה שלימה" לאחר שחשו בעליל כי השם יתברך שוכן בקרבם – בבחינת **"שׁוֹבֵי נַפְשֵׁי לְמִנוּחֵיכִי, כִּי ה' גָּמַל עֲלֵיכֶם!"**⁵

לשון "ויחזק" מתפרש אפוא מלשון 'ניחותא', **לאמור**: נפשם ההומה של ישראל, שָׁבָה כעת למנוחתה הפנימית ולחנייתה הטבעית.

(ספר הזמנים)

*

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מְדַבְּרֵי סִינַי

מה טעם מזכירה התורה את תאריך מתן תורה בצמידות **ליציאת מצרים**: **"בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי – לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם...?"**

מבאר רבנו הקדוש "בית יעקב" זי"ע ב"ספר הזמנים":

נכון כי **'יציאת מצרים'** אירעה בפועל בחודש ניסן שהוא בחודש הראשון, אולם **יציאתם הנפשית** ממצרים טרם הושלמה אז. עוד נותרו בבני ישראל "שיריים" מקליפת מצרים ומטומאתה, שלא הזדככו והתבררו כהלכה, וטרם ראויים היו ישראל באותו הזמן ל"קבלת התורה".

⁵ תהלים קטז, ז.

אולם **"בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי"**, לאחר בירור משולש שנערך בישראל במשך חודש אחר חודש, מעיד הכתוב ואומר כי נסתיים בהם בישראל תהליך "יציאת מצרים". בפרק זמן זה נפטרה נפשם באופן סופי מן הזיקה הכובלת ומשיירי הזוהמה שדבקו בהם במצרים. או אז **"בָּאוּ מְדַבְּרֵי סִינִי"**, כלומר הגיעו לשלב אחרון שבו נעשו מתוקנים ומוכנים לקבלת התורה בהר סיני.

ממשיך הכתוב ואומר **"בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מְדַבְּרֵי סִינִי"**. מאי משמע **"מְדַבְּרֵי סִינִי"**?

"מדבר" מסמל ניקיון מכל חמדה ארצית של עולם הזה. כשם ש'מדבר' הינו מקום שממה ואין מצויות בו הנאות גשמיות כלשהן, כך ישראל היו שרויים בריחוק מופלג מכל מיני שאיפות ארציות למיניהן.

"סיני" נקרא כן בשמו לדברי חז"ל, על שום שבהר סיני "ירדה 'שנאה' לעכו"ם עליו"⁶. מאי משמע 'שירדה שנאה לעכו"ם עליו'?

אלא שבהר סיני ירדה לישראל 'שנאה נפשית' עזה לכל אשר ניחוח של "עכו"מיות" נודף ממנו כביכול! שכן במקום זה הגיעו ישראל לכלל מדרגה כזו שנפשם בחלה בתועבות מצרים ואביזריה, והם רחשו שנאה לכל דבר רע, עד שכל חפצם וישעם היה לרוץ לקראת המדבר בכדי לשמוע ולקבל את דבר השם.

או אז הגיע הזמן והוכשרה השעה לקבלת התורה מצד בני ישראל.

(ספר הזמנים, לחג השבועות)

*

וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים וַיָּבֹאוּ מְדַבְּרֵי סִינִי... (שמות יט, ב)

על שום מה מציינת התורה מהיכן באו למדבר סיני [=מֵרְפִידִים], והלוא דבר זה כבר מפורש בכתוב בסוף הפרשה הקודמת, שהם חנו מקודם ברפידים?⁷

אומר מרן בעל **"אורחות חיים"**:

הדבר בא להדגיש לנו, כי לקורות אותם ברפידים היה משקל מכריע בהכנתם לקבלת התורה.

⁶ שבת פט, א.

⁷ שמות יז, א ואילך. וראה רש"י כאן.

תפארת ראדזין / חג השבועות

שכן בהיות ישראל ברפידים חוו ישראל נפילה גדולה. שם התנסו ישראל בניסיון המים שלא היה להם מים לשתות, ושם נאמר להם **"מִה־תִּנְסוּן אֶת־ה'"**⁸ והמקום כולו נתכנה 'מסה ומריבה' כמאמר הכתוב **"עַל־רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.. וְעַל נִסְתָּם אֶת־ה'!"**⁹ במקום זה חל בהם רפיון ידיים מן המצוות, כפי שדרשו חז"ל על הפסוק **"וַיָּבֹא עִמָּלֶךְ וַיִּלְחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרִפְיָדָם"**¹⁰ – **'כיוון שרפו ידיהם מן המצוות, מיד 'וַיָּבֹא עִמָּלֶךְ'!**¹¹ לאחר נפילתם זו, תקפו את ישראל הרהורי תשובה וחרטה, ועם מחשבות כאלה בליבם באו והגיעו ישראל למדבר סיני.¹²

דווקא נפילתם זו ב'רפידים' הכשירה את הקרקע לקבלת התורה ב'מדבר סיני'! כפי שאומרים לנו חז"ל **"אין אדם עומד על דברי תורה, אלא אם כן נכשל בהן"**¹³ ולאור הכישלון הזה שחוו בני ישראל, נעשתה דעתם נמוכה ושפלה, וזו הכשירה את ליבם לקבלת התורה ביתר שאת. מעתה הייתה נפשם הומה לקרבת הר סיני, כדי לשמוע ולקבל שם דברי אלוקים חיים מפי הקב"ה!

לפיכך מסמיך הכתוב דבר נסיעתם מרפידים לבואם אל מדבר סיני, כמאמר **"וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים, וַיָּבֹאוּ מְדִבְרַת סִינִי"**.

(**'ספר הזמנים'** על חג השבועות, בשם **מרן זללה"ה**; וכן הוא בספר **'סוד ישרים'** – **כתבי חסידים'** לחג השבועות)

*

וַיַּחֲזֵן־שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הַהָר [שמות יט, ב]

"וַיַּחֲזֵן־שָׁם יִשְׂרָאֵל". כאיש אחד בלב אחד:

[רש"י]

מדוע דווקא **כאן** ועכשיו, השתררה אחדות כה מופלאה בקרב עם ישראל?

מאיר מרן בעל **"תפארת יוסף"**:

עיקר עניין 'פירוד' שבין בני אדם נצמח מכך, שאור השם יתברך נסתר מעיני אדם. במצב כזה אדם רואה את עצמו בלבד, ואלו את השני הוא תופס כגורם

⁸ שמות יז, ב.

⁹ שם יז, ז.

¹⁰ שמות יז, ח.

¹¹ מדרש תנחומא, יתרו ("כיוון שרפו ידיהן מן התורה ומן המצוות"); סנהדרין קו, א. בכרות ה, א.

¹² כדברי רש"י כאן "להקיש נסיעתן מרפידים לביאתן למדבר סיני, מה ביאתן למדבר סיני בתשובה, אף נסיעתן מרפידים בתשובה.

¹³ גיטין מג, א.

תפארת ראדזין / חג השבועות

זר וחיצוני. אך מכיוון שנגלה אור השם לעיני האדם באופן מפורש, שוב אין נתפס אצלו עניין של פירוד, שכן מתבונן הוא ואומר לנפשו: **"הָלוֹא אָב אָחַד לְכַלְנֹה, הָלוֹא אֵל אָחַד בְּרָאנוּ; מִדּוּעַ נִבְגַּד אִישׁ בְּאָחִיו, לְחַלֵּל בְּרִית אֲבֹתֵינוּ"**¹⁴??

ואף שבגמרא מבואר כי בריאת כל יציר אדם שונה משל חברו, כמאמרם ז"ל **"כשם שפרצופיהם אינן דומים זה לזה כך דעותיהן אינן שוות זו לזו"**¹⁵! ומכוח זה אכן נגזר פירוד בין הבריות – מכל מקום דבר זה נוגע במישור של 'עולם הזה' הנובע מהסתרת האור שאופפת את העולם, עד שאפילו בדברי תורה שוררים לפעמים חילוקי דעות מה אסור ומה מותר כמאמר **"שבעים פנים לתורה"**¹⁶! מאחר שלכל אחד כוונה מיוחדת בדברי תורה כפי שורש נפשו, הלכך הוא רואה את דעתו כנכונה ואת דעת חברו כבלתי נכונה. ואפילו על זאת חרצו חז"ל דעת קדשם באמרם **"אלה ואלה דברי אלוקים חיים הן"**¹⁷! וכאומרם **"בין שאמרו.. ובין שאמרו.. שניהן לדבר אחד התכוונו"**¹⁸!

אכן לקראת מתן תורה, הטעים השם יתברך לישראל מן האור העליון שבשורש הבריאה בבחינת **'וְנִגְלָה כְּבוֹד ה' וְרָאוּ כָל-בְּשָׂר יַחְדָּו פִּי ה' דַּבֵּר'**¹⁹! וממילא לא היה כל עניין של פירוד נתפס בנפשם, מכיוון שהתחברו אל שורשם העליון. ועל כן נתונים היו אז במצב של **"כאיש אחד ובלב אחד"**!

[תפארת יוסף, לחג השבועות]

כל פירוד שישנו בין בני אדם – אומר **מרן בעל "תפארת יוסף"** – נצמח לאור הסתכלות והתרכזות בחיי **עולם הזה**.

בשעה שמתבוננים בעיני 'עולם הזה' מיד עולים בלב האדם כל ההנאות והטובות שמצויות אצל חברו, ומכיוון שעולה בלב האדם להשיג אותן הנאות לעצמו, מיד נצמחות מכך 'קנאה ושנאה' ועין רעה של איש כלפי רעהו.

אכן כאשר אדם מרכז את עיקר מבטו אל עניינים שברוח, בדברים שהם למעלה מן השמש כדוגמת **תורה ויראת שמים**, אזי אין הקנאה והפירוד קונים

¹⁴ מלאכי ב, י.

¹⁵ ראה: ברכות נח, א.

¹⁶ על פי "זוהר הקדוש".

¹⁷ גיטין ו, ב.

¹⁸ פסחים נג, ב.

¹⁹ ישעיה מ, ה.

תפארת ראדזין / חג השבועות

שביתה בליבו, שכן נוכח הנו כיצד כל אחד ואחד יש לו חלק עצמי בתורה כמאמר "ותן חלקנו בתורתך", וכבוד שמים עולה מבין כולם באופן שווה, הלכך יכול כל אדם לחיות באחדות גמורה עם חברו ואין פוצה פה.

אומר מרן בעל "תפארת יוסף":

לקראת מתן תורה ומעמד הר סיני הגיעו ישראל לכלל דרגה גבוהה של "ויחן-שם ישראל נגד הָהָר" – מאי משמע 'נָגַד הָהָר'? פירוש הדבר, שכל מבטם ומעיינם מופנה היה לכיוון ההר שעליו תינתן התורה לישראל, מתוך ערגה וכמיהה לשמוע ולקבל שם דבר השם. הלכך היו כל ענייני הקנאה והתחרות רחוקים מנפשם כמטחוי קשת. אחדות מופלאה השתררה ביניהם, עד שנעשו כולם "כאיש אחד ובלב אחד"!

[תפארת יוסף, לסעודת ראש חודש סיוון]

*

והייתם לי סגלה מפל-העמים..

[שמות יט, ה]

מהו פשר המושג "סגלה"?

מפרש רבנו הקדוש בעל "מי השלוח" זי"ע משמו של "היהודי הקדוש" מפשיסחה:

"סגולה" הינו דבר הפועל מבלי טעם ניכר לעין, אי לזאת הנו מכונה "סגולה", לאמור: דבר שאין פעולתו נפעלת מתוך כוח טבעי או הגיוני, אלא זהו דבר הנמצא 'מסוגל' לכך מבלי טעם מפורש.

בבחינה כזו הינה **אהבת השם יתברך** אל עמו. אין היא מותנית או מוסברת בדרך כלשהי, ובלתי נתפסת היא על דרך הסברה, אלא זהו מעין "סגולה" מבלי טעם שהבורא יתברך בוחר בעמו ישראל ואוהבם על פני כל העמים, ללא טעם וסיבה!²⁰

(מי השלוח)

²⁰ השו"ע דברי מהר"ל בספר 'נצח ישראל' פרק יא, ועוד.

וַיִּתְּצֵבוּ בְּתַחֲתֵית הָהָר [שמות יט, יז]

וַיִּתְּצֵבוּ בְּתַחֲתֵית הָהָר. אמר רבי אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: 'אם אתם מקבלים את התורה – מוטב, ואם לאו – פה תהא קבורתכם!'

(גמרא שבת דף פח.).

מעיר על כך מרן הקדוש "מי השלוח":

למרות כפיית ההר – היו בני ישראל דוחקים עצמם אל תחתית ההר.

שכן למרות שכבר אמרו בעצמם "נעשה ונשמע", עם זאת מעדיפים היו בני ישראל לקבל את התורה בדרך של "מצווה ועושה" (=כפה עליהם הר כגיגית) – ולא באופן של "אינו מצווה ועושה" (=נעשה ונשמע). שכן כלל גדול נקוט בדינו: "גדול המצווה ועושה, יותר ממי שאינו מצווה ועושה"²¹!

אי לכך, למרות כל החרדה והפחד שהיה מנת חלקם מכוח כפיית ההר עליהם, מכל מקום התקרבו ישראל והתיצבו 'בתחתית ההר' שלא להפסיד דבר מכל המעמד הנאדר בקודש של קבלת התורה.. איש לא ניסה אז למלט את נפשו מחמת אימה ופחד כביכול, ואף לא הרהר כלל באפשרות כזו!

וזהו שמציין הכתוב בשבחם של ישראל: **"וְהֵם תָּפוּ לְרַגְלָהּ, יִשָּׂא מִדְּבַרְתֶּיךָ"**²², וכפירוש רש"י: **"וְהֵם תָּפוּ לְרַגְלָהּ. הֵם רְאוּיִים לִכְךָ** [=לחיבתו היתירה של הקב"ה, יתר על כל העמים] **שְׁהָרֵי תָּפוּ עֲצֻמָּן לְתוֹךְ תַּחֲתֵית הָהָר לְרַגְלָהּ, בְּסִינֵי!"**

(מי השלוח, פרשת וזאת הברכה)

*

בגמרא מסופר²³, כי בעת שעלה משה רבנו למרום לקבל התורה מאת הקב"ה, טענו מלאכי השרת לפני הקב"ה באמרו: **"מה לילוד אישה ביננו?!** חמדה גנוזה זו יש בידך תתקע"ד דורות לפני בריאת העולם, ואתה מבקש לתנה לפני בשר ודם?!" **"מַה־אַנּוּשׁ פִּי־תִזְכְּרֵנוּ... תִּנֶּה הוֹדֵךְ עַל־הַשָּׁמַיִם"**²⁴! תינתן התורה לנו מלאכי השרת, שראויים אנחנו יותר מבני האדם לקבל את התורה!

²¹ בבא קמא פז, א.

²² דברים לג, ג.

²³ שבת פח, ב.

²⁴ תהלים ח, ב-ה.

אמר לו הקב"ה למשה רבנו:

"אחוז בכיסא הכבוד, והחזר להם תשובה!"

השיב להם משה למלאכים:

"תורה זו, מה כתוב בה? לא תגנוב, לא תרצה, לא תנאף! כלום יצר הרע יש ביניכם"! בתשובה ניצחת זו, נסתתמה טענתם של מלאכי השרת שביקשו לקבל התורה לעצמם.

עד כאן – מן הגמרא (שם).

ולכאורה תמוה הדבר, הכיצד ביקשו מלכתחילה מלאכי מרום את התורה לעצמם, כלום לא ידעו מה כתוב בתורה שאותה הם מבקשים?? ואיך בכלל חשבו הם לקיימה, טרם תשובת משה רבנו אליהם??

מנהיר רבנו הקדוש **"אורחות חיים"**:

'עבודת ישראל' לבורא עולם – שונה בתכלית מן 'עבודת המלאכים'.

שכן בעוד מלאכי עליון עובדים את בוראם באימה וביראה, ונעשים בטלים במציאותם מפחד השם ומהדר גאונו, שהרי האלוקות זורחת כנגדם בקביעות – ישראל קדושים שוכני מטה לעומתם נתונים תמיד במסך הסתרים וערפילים בעולם החומר, כשתפקידם לשבור בעבודתם הסתרים אלו ולגלות את האור האלוקי המצוי במעבה החומר הגשמי, ולהראות שאין שום מקום בבריאה הפנוי מאורו יתברך.

אור אלוקי זה הבוקע ממעבה ההסתר – אין כמותו לגילוי 'כבוד שמים', כמאמרו הידוע של ספר **"הזוהר הקדוש"**, שאין לך אור בעולם כדוגמת האור הבוקע ממעמקי החשיכה. גילוי אור כזה, נופל בחלקם של ישראל עמו, העובדים את הבורא יתברך בתנאי הסתר הקשים של עולם הזה. **ועל זאת תפארתם של ישראל קדושים כנגד מלאכי מעלה.**

אור מיוחד זה חמדו כעת לעצמם מלאכי עליון, לקראת מתן תורה. **'אור המאיר'** כדוגמת אור הנופל בחלק ישראל באמצעות קיום התורה – טרם טעמו מלאכי עליון, ובוה האור חשקו המלאכים! ואף שידעו שאין בכוחם לקיים את מצוות התורה **בלבושן החומרי**, שכן **"כלום יצר הרע יש ביניכם"!** מכל מקום חמדו לעצמם אור זה כמות שהוא, מבלי לבושי החומר שמסביבו.

אלא שמשנה רבנו ע"ה בתשובתו למלאכים, היה מעמיד אותם על טעותם, שאי אפשר בעולם שיהיו מלאכי מרום זוכים באור גבוה כזה. שכן מלאכי מעלה עומדים תמיד במדרגה קבועה, ואי אפשר שיזווו כהוא זה מקדושתם הטבועה בהם. ואלו ישראל לעומתם שהינם שוכני חומר, עדיפותם בכך שיצר סוכן בהם ועליהם לגבור על הסתרי הסביבה – לכן דווקא על שום כך הם זוכים לגלות את האור הנסתר השוכן במקומות הנמוכים, כאשר בזאת מגלים הם לעין כל כי **"מלוא כל הארץ כבודו"**!

זהו סוד כוחם וזוהי זכותם הבלעדית של בני ישראל – ועל שום כך ראויים הם שתינתן בידם התורה הקדושה.

(על פי "סוד ישרים – כתבי חסידים")

*

"משה הוסיף יום אחד מדעתו, והסכימה דעתו של הקב"ה על ידו".

(גמרא שבת פז.)

בדברי הגמרא אלה מבואר²⁵, כי בעצם אמורה הייתה שכינה לרדת על הר סיני **ביום ששי בסיוון**, כפי פירוש המקורי במאמר הקב"ה למשה רבנו. אלא לפי שמשנה רבנו הבין בדעתו כי השכינה אמורה לרדת ביום שביעי בסיוון, לאחר שכך פירש את מאמר השם יתברך אליו – הלכך הורה משה לישראל לקיים "שלושת ימי ההגבלה" על פי חשבוננו שלו, ואכן הסכימה דעתו של המקום לכך, שהרי שכינה ירדה רק ביום השביעי – כפי שהבין כן משה רבנו מדעתו.

נשאלת השאלה:

על שום מה הוצרך **"מתן תורה"** להגיע באופן כזה, שמשנה רבנו יוסיף יום אחד מדעתו, והקב"ה יהא מסכים לבסוף על ידו?

אומר על כך כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצוק"ל:

הרי לצד רובן של מצוות שבתורה שהן בגדר **"מצווה ועושה"**, מוצאים הננו מצוות המתבטאות באופן של **"אינו מצווה ועושה"** – שאף הן רצויות לפני המקום יתברך. ומצינו בגמרא דיון בנושא זה, שכתרו של מי גדול יותר: של מי שהוא **"מצווה ועושה"** – או של מי ש**"אינו מצווה ועושה"**? כאשר הגמרא

²⁵ לדעת רבי יוסי הסובר שבז' בסיוון ניתנה התורה.

מצטטת בהקשר לכך מדברי רב יוסף (שהיה סגי נהור) שהיה מתבטא בנוגע לעצמו לאמור²⁶:

'מתחילה חשבתי לעצמי שגדול מי שאינו מצווה ועושה' ממי שמצווה ועושה, שהרי **אין הוא מצווה,** ואף על פי כן הריהו **עושה!** לאור כך, אלו מוצא הייתי חכם שיפסוק לי כרבי יהודה כי **"סומא פטור מן המצוות"** – הייתי שמח על כך מאוד והייתי עורך בגין זאת סעודה לחכמים, היות שבתור סומא הנני מקיים מצוות למרות שאינני מצווה, ועבודתי רמה אפוא על עבודת יתר בני האדם שהם רק "מצווים ועושים"!

'אולם עתה, לאחר שנודע לי כי אדרבה 'גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה'! (=על שום שיצר הרע מתגרה באדם בדברים שהוא מצווה עליהם יותר מן במה שאינו מצווה, לפיכך שכרם מרובה – רש"י), מעתה אערוך יום טוב למי שיפסוק עבורי כי **"סומא חייב במצוות"**! שכן בכך אהיה מן "המצווים ועושים", ששכרם רב מאלה שאינם מצווים ועושים! [=ע"כ גמ'] אך בעצם זו עצמה שאלה: וכי היכן מצינו כזאת ש"אינו מצווה ועושה" הקב"ה מסכים על ידו, ומשלם לו על מעשיו שכר??

התשובה: **זאת הננו מוצאים במעשה 'מתן תורה' עצמו!**

שכן כך אירע למשה רבנו בטרם הבין על בוריו את מאמר השי"ת אליו בנוגע לזמן מתן תורה, שדוחה היה את יום מתן תורה שיחול ביום השביעי כפי הבנתו. ואף שזהו אשר הבין במאמרו יתברך ולאור זאת פעל כפי שפעל, מכל מקום עדיין היה זה בגדר **'אינו מצווה ועושה'** שכן לא זה הציווי שנצטווה בו!

והנה למרות זאת אנו מוצאים כי **"הסכימה דעתו של הקב"ה על ידו"** כמאמר חכמינו ז"ל הנזכר לעיל, ועובדה שהשכינה ירדה ושרתה רק ביום שלאחר מכן, כהוראת משה רבנו לישראל!

דבר זה בא ללמד מראשית זמן מתן תורה, כי אף בעתיד כשיעשה אדם פעולה לכבוד שמים שלא נצטווה על כך בפירוש, ואינה מנוגדת לרצון שמים – שדעת השם יתברך מסכמת על כך ויקבל על זאת שכר לפחות כמי **"שאינו מצווה ועושה"**! שכן אף לעבודה כזו מיוחד מדור בפני עצמו, לצד **'מצווה ועושה'** שהינו כמובן עיקר שבעיקרים.

(על פי רשימות כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל)

²⁶ בבא קמא פז, א.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְהִיט הַבֶּקֶר... וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעַם לְקִרְיַת הָאֱלֹהִים מִן־הַמִּחָנֶה

(שמות יט, טז-יז)

"וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעַם". בא הקב"ה ומצאן ישנים, התחיל והעמיד עליהן 'בקלאנין' [=רעשים], הדה הוא שכתוב "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְהִיט הַבֶּקֶר, וַיְהִי קֶלֶת וּבְרָקִים!" והיה משה מעורר לישראל ומוציאן לאפנדי [=ארמון] של מלך מלכי המלכים הקב"ה, ככתוב "וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעַם לְקִרְיַת הָאֱלֹהִים מִן־הַמִּחָנֶה!"

(מדרש רבה שיר השירים, פרשה א פרק נ"ו)

על שום מה התגלגלו הדברים כך שבני ישראל יהיו ישנים על סף קבלת התורה, וצריכים יהיו להקיצם מתוך שנת-ליל עמוקה??

מאיר לנו רבנו הקדוש בעל "מי השלוח":

קליטת דברי תורה בלב האדם תלויה במידת ההכנה הנפשית מצד האדם. שכן "דברי תורה" נקנים רק באמצעות יגיעה כמאמר "לא יגעת ומצאת – אל תאמיץ"²⁷! ובמידה שאדם טורח ומייגע להכין בנפשו "כלי קיבול" לקליטת ה"אור" – בה במידה שורה הקדושה על האדם.

והנה **לאחר קבלת התורה**, הכנת האדם לתורה נצמחת בעצם **מכוח קדושת התורה** הנטועה ביהודי, שמגיע מכוח מעמד הר סיני שנפשו נכחה בו. אך כל זאת נכון לאחר מתן תורה, אולם **בטרם מתן תורה**, איזה "כלים" היו ביד ישראל לצורך הכנה הנדרשת לקראת 'מעמד הר סיני'?! הן כל אשר מסוגלים היו ישראל להתכונן לנוכח מעמד אדיר זה, נחשב כאין וכאפס לעומת אורות העצומים שעתידה הייתה נפשם לקלוט במתן תורה! ומאידך לאיזו מנת "אור" יכלו הם לצפות בעת מתן תורה, אלו אור זה הושפע רק כפי מידת הכנתם?!

אי לזאת, היה השם יתברך מסובב שעיקר ההכנה תופעל בנפשם של ישראל מכוח 'התעוררות של מעלה', ובכך תהא ההכנה ראויה לשמה.. לצורך זאת היה הקב"ה מפיל **תרדמה עמוקה** על בני ישראל, למען תיקלט בקרבם **קבלת התורה שלא כתוצאה מהכנתם למעמד, ומבלי כל כפיפות להכנה זו**, מכיוון שממילא חסרו להם האמצעים המתאימים לכך. רק מכוח שפע אלוקי אינסופי שהושפע על נפשם לקראת המעמד אלוקי הנאדר בקודש, יכולה

²⁷ מגילה ו, ב.

הייתה התורה להיקלט ולהיספג בדמם ובנפשם של ישראל, בעומקה ובהיקפה האינסופיים.

זוהי משמעותה הפנימית של "תרדמה" מכוונת זאת שנפלה על ישראל, לקראת רגעים הנשגבים והמכריעים של "מעמד הר סיני" וקבלת התורה.

[מי השלוח, חלק שני, פרשת יתרו]

*

**וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת פִּלְ-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה.. אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ.. לֹא-
יְהִי לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים.. לֹא תִרְצַח, לֹא תִנְאָף..** [כ - א, ב, יג]

לכאורה מה נתחדש להם לישראל במתן תורה בדברות 'אֲנֹכִי' ו'לֹא יְהִי לְךָ'? והלוא בתור 'בני נח' כבר היו מצווים ועומדים באיסור 'עבודה זרה'? כמו כן מה נתחדש להם בדברות 'לֹא תִרְצַח, לֹא תִנְאָף', לאחר שמצוות אלו כלולות בשבע מצוות בני נח שעמן נמנים איסורי רציחה ועריות??

משיב על כך מרן בעל "בית יעקב":

בעת שנתן הקב"ה התורה לישראל, הייתה השפעת הדיבר האלוקי על נפשם כה עצומה, עד שכל דיבר ודיבר פעל בשורש לב ישראל באופן שלמעלה מן התפיסה האנושית. פנימיות נפשם טוהרה וזוככה באופן נעלה כזה, עד שכל יסודי הווייתם התפעלו ושונו לטובה, ונקבע בנפשם להיות תמיד בבחינת 'סור מרע' ובבחינת 'עשה טוב'. שכן דיבור שמימי הנו מלא חיים ובהירות אור, וחיים אלה חדרו בלב כל איש מישראל עד שנעשו כבחינת 'הדיבור' ממש, והופשטו מן הגשמיות עד לקצה גבול האחרון.

אי לכך, בשעה שאמר להם הקב"ה לישראל 'לֹא תִרְצַח!' פעל הדבר על נפשם במידה כזו, עד שכל ליבם נמלא חיים מכוח דיבר 'לֹא תִרְצַח' ונשרש בקרבם מידת טוב לב, באופן שבלתי שייך שיעברו על הדיבור בשום אופן שבעולם. כמו כן, בעת הדיבור של 'לֹא תִנְאָף' נתפשט הדיבור בליבם עד שלא נמצא בליבם שום התנוצצות תאוה למקום זר. ואלו לאחר ששמעו הדיבר של 'לֹא תִנְאָף!' נפעל הדבר אצלם כל כך, עד ששוב לא נראתה בהם משיכה לממון זר, ומכל שכן שלא לעניין הכרוך בגניבת נפשות חלילה.

כל זאת נפעל אצל בני ישראל בעת התגלות השכינה ב'מעמד הר סיני', ואלו כשוך הדברות ועם סיום אירוע 'מתן תורה', כשנאמר להם לישראל 'שובו

לְכֶם לְאֶהֱלִיכֶם²⁸ סרה השפעה זו מנפשותיהם, היות שמעתה ואילך הוזקקו לקיים תורה ומצוות 'מבחירה' כרצון הבורא בבריאה. אולם **רושם האלוקי** נשאר טמון בליבות בני ישראל פנימה, מכוח קדושת ישראל וקדושת הדברות, ומצבם לאחר מתן תורה השתנה לחלוטין מכפי שהיה מלפני כן.

ועל כך הננו מודים ומשבחים ונותנים שבח והודיה בפה מלא כלפי בורא עולם בכל יום בברכת **'אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ!** במהותנו אשר קודשה ושונתה מאז לטובה.

[בית יעקב, פרשת יתרו, עניין פו]

*

וַיֹּאמֶר, ה' מְסִינִי בָּא, וְזָרַח מִשְׁעִיר לְמוֹ, הוֹפִיעַ מֵהַר פְּאָרָן, וְאָתָּה מִרְבֵּבַת קִדְשׁ.. (דברים לג, ב)

בגמרא²⁹ מבואר, שלפיכך נקרא הר "סיני" משום שמשם ירדה שנאה לאומות העולם על ישראל (על שישראל קיבלו שם התורה, והם לא)

ולכאורה מה 'שנאה' שייכת כאן, והלוא כפי המבואר במדרש חיזור הקב"ה תחילה על פתחיהן של אומות העולם, ושאל להן האם מוכנות הן לקבל את התורה, והן השיבו על כך ב"שלילה" מוחלטת??

מאיר רבנו הקדוש "מי השלוח":

לאמתו של דבר, מעולם לא ביקש הקב"ה לתת את התורה לאומות העולם, חלילה! רק השם יתברך בחר מלכתחילה בבני ישראל, שהם נועדו לכך מראשית הבריאה כמאמר חז"ל **"בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים"** – בשביל "ישראל" שנקרא 'ראשית' ובשביל התורה שנקראת 'ראשית'³⁰!

אולם, על מנת שאומות העולם לא יהיה להן "פתחון פה" לאמור: מדוע רק 'בני ישראל' זכו לקבלת התורה, והן לא?! הלכך סובב השי"ת עניין קבלת התורה כך, שיוצע גם לאומות העולם לקבל את התורה, והן תשלולנה את ההצעה ויענו בסירוב מוחלט.

²⁸ דברים ה, כז.

²⁹ שבת פט, א.

³⁰ כלשון רש"י בתחילת ספר 'בראשית'.

משל למה הדבר דומה??

לאיש עשיר שמבקש היה עבור בתו המשכלת חתן מושלם, בחור משכיל וטוב לב. נסע העשיר אל העיר הגדולה, לישיבה המפורסמת שהתקיימה שם, בכדי לבחור לבתו חתן ראוי מבין כתליה.

והנה, תיכף בכניסתו להיכל הישיבה, לאחר שסקר בעיניו את בחורי הישיבה שגדשו את ההיכל, נדמו הם בעיניו כגאי לבב, שתורתם אינה עומדת בראש מעיינם, וכל חזותם מביעה זחיחות ונפש רחבה.. אכן בירכתי האולם צד את עינו עלם חמודות בעל ארשת פנים עדינה, ואף שבגדיו טלואים היו וניכר היה עליו שבן עניים הוא, מכל מקום ליבו הלך שבי אחריו בהכירו בעדינותו וביראתו הקודמת לחוכמתו ועיניו לא משו ממנו.

חפץ היה מלכתחילה 'הגביר' להיות "מדלג על ההרים" ולגשת הישר אל הבחור המדובר, אולם היות שכבר נדבר עם ראש הישיבה, ואלו הבחורים מצדם שמו לב לכניסת הגביר והבינו כי הלה מבקש חתן לבתו, והם ניסו לפיכך למצוא חן בעיניו, אי לכן בלתי יכול היה הגביר לנהוג כמבוקשו..

העמיד אפוא הגביר פנים כאלו טרם החליט, ופסע בין הבחורים "לפי הסדר", רכן מעל גבי חובשי ספסלי הישיבה ושאלם לתלמודם, למרות שבליבו תיעבם ומפעם לפעם אף "הגניב" מבט לעבר בחיר ליבו. מובן מאליו כי אף אחד מן הבחורים "לא מצא חן בעיניו", עד שלבסוף הוא ניגש אל הבחור האחרון, אשר במשך כל הזמן ישב ולמד ולא שת ליבו כלל לכלל ההמולה מסביבו... כך ובזה האופן "נבחר" החתן דגן, הבחור העדין והשקדן, מושא לבו של הגביר למן הרגע הראשון שכף רגלו דרכה על מפתן ההיכל...

הנמשל: "ה' מְסִינֵי בָּא" – הקב"ה "סימן" לעצמו מראש את 'עם ישראל' כעם הראוי לקבלת התורה הקדושה, חמדה גנוזה מני דורות קדם. שכן מקרא מלא דיבר הכתוב "הָלוֹא־אֶח עֲשׂו לְיַעֲקֹב, וְאַהֲב אֶת־יַעֲקֹב, וְאֶת־עֲשׂו שְׂנֵאתִי!"³¹

אף על פי כן, מאחר שבא השם יתברך לתת את התורה, שיחר תחילה פניהן של אומות העולם והציע להן לקבל התורה, דבר שלא הסכימו לו כמובן – אלא שצעד זה מצדו יתברך נעשה "למראית עין" בלבד, בכדי שלא להשאיר 'פתחון פה' לאומות העולם, שיטענו כי אף הן מוכנות היו בעצם לקבל את התורה כפי שקיבלוה ישראל, אילו רק פנו אליהן בנידון.. אכן בפועל "ה'

³¹ מלאכי א, ב-ג.

‘מְסִינֵי בָּא’, היינו מתוך “שנאה” ששנא לעשו וליתר אומות העולם, שכן לאמיתו של דבר מבקש היה הקב”ה להעניק את התורה לבני ישראל לבדם!

ואכן ב”זוהר הקדוש” מבואר³², כי השי”ת נקט בעצות ובתכסיסים כביכול, על מנת שאומות העולם לא “יתעניינו” מידי בקבלת התורה אף לא למראית העין, כדי שלבסוף ישראל עם סגולה יהיו יחידים לקבל התורה באהבה!

(מי השלוח)

*

ה’ מְסִינֵי בָּא, וְזָרַח מְשִׁעִיר לָמוֹ, הוֹפִיעַ מֵהָר פְּאָרָן...

בספר “הזוהר הקדוש”³³ מבואר, כי בעת שבא הקב”ה אל האומות לשאול אם מוכנות הן לקבל את התורה, “דילג להן” על הדברות הראשונות שכתוב בהן ‘אנוכי’ ו’לא יהיה לך’, ותחת זאת הגיע עמן תיכף אל דברות האחרונות שבהן כתוב “לא תגנוב, לא תרצח”! ובגין כך לא התרצו אומות העולם לקבל את התורה, והם השיבו בשלילה.

נשאלת השאלה:

מדוע באמת “דילג” הקב”ה לאומות העולם אל הדיברות האחרונות?? ובכלל, מהי משמעות “דילוג” זה מבחינת האומות, וכיצד אצל עם ישראל לא השפיעו דברות הללו לשלילה, והם התרצו למרות הכול לקבל את התורה?

מבאר רבנו בעל “בית יעקב” ב”ספר הזמנים”:

יש ואדם שומע דברי תורה, ואז ליבו נפתח והינו מתלהב, עד כי הוא מוכן בכל נימי נפשו לקבל ולשמוע עוד ועוד ‘דברי תורה’.

אבל לאמתו של דבר, לא ב”קבלת תורה” מעין זו חפץ בורא העולם.

חפצו של הבוחר בתורה הינו, שאדם יקבל את התורה בכל ישותו ומהותו, אף כאשר דברי תורה הינם אצלו בבחינת “העלם” ואינם מאירים בנפשו, כגון במצבים שאין אדם מצוי “במיטבו” הנפשי, והיה אם אפילו אז מקבל אדם על עצמו עול תורה, מעיד הדבר על חפץ נפשו האמיתי בתורה. לא כן באם

³² פרשת בלק דף קצ”ב.

³³ שם.

נמצא אדם מוכן ומזומן ל"קבלת התורה" רק בעת שנחשף לאור העצום של התורה, אין הדבר מעיד כלל וכלל על 'קבלת התורה' באמת מצד האדם.

מסביר רבנו ה"בית יעקב":

בשעה שנגלה הקב"ה על אומות העולם ופתח לדבר עמן אודות מתן תורה – לבטח נמלא לב האומות בעוז ובחדווה, כדרך השפעת כל גילוי עליון על האדם, וגילוי זה עורר בקרבן רגשות רוחניים עזים. לעת שכזו, באם היו הן משיבות בתשובה חיובית, טרם היה בכך ראיה שהן חפצות באמת ובתמים בקבלת התורה, שכן מה יעשו כאשר גילוי האור ייעלם מהם כלעומת שבא??

אי לכך היה השם יתברך מעמיד "מבחן" בפני אומות העולם, כאשר "דילג" עמן הישר אל הדברות האחרונות, היינו שהעלים מעיניהן אור הגנוז בתורה והגיע עמן לדברות אחרונות שהנן "לא תגנוב" "לא תרצח" ו"לא תנאף"! אשר מסמלות עידן של הסתר באדם, כאשר נפשו נכספת ומתאוה לרע, בעת שהאור אינו נגלה לעיניו ולא שורה בנפשו – ובזאת תיבחנה האומות בקבלתן.

ואכן, בעת שנוכחו האומות ב'הסתרה' זו, פג מליבן כל שמץ חפץ בקבלת התורה, והן השיבו להקב"ה בשלילה מוחלטת. מכיוון שבלב האומות אכן אין שוכן רצון כנה לקבלת התורה, כפי שהדבר הינו באמת.

לא כן הייתה תגובתם של בני ישראל: על ישראל הועד בתורה שלאחר ששמעו אודות מתן תורה הקרב ובא, נענו תיכף בהתלהבות כמאמר הכתוב **"וַיַּעֲנוּ כָּל־הָעָם יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ, כָּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה"**³⁴! נקט הכתוב בלשון **"הָעָם"** שזו דרגה הנמוכה שבקרב נפשות ישראל, להודיעך כי ישראל אף כאשר הם שרויים במצב שהם מוגדרים בתור "עם" גרידא, כלומר בדרגה נמוכה, מכל מקום הם מביעים עוז חפצם וישעם בקבלת התורה.

יש בדבר הזה משום אות ומופת לכך, שישראל בפנימיות נפשם חפצים הם בקבלת התורה, ואינם תלויים ועומדים רק כפי 'מצבי רוח' חולפים שבהם, או בהארות שמימיות כביכול. **ולזאת ניתנה התורה לישראל – ולא לכל יתר אומות העולם.**

(**'ספר הזמנים'**, חג השבועות, עניין ט)

³⁴ שמות יט, ח.

'בשעה שהקדימו ישראל 'נעשה' קודם ל'נשמע', יצאה
בת קול ואמרה, מי גילה רז זה לבניי'?? [שבת דף פח.].

מהי משמעות המיוחדת של הקדמת 'נעשה' ל'נשמע'??

מרן הקדוש "בית יעקב" זי"ע, מאיר בדבר מכבשונה של "תורת איזביצא":

הבדל גדול ויסודי יש בין קליטת חוש השמע – לבין קליטת חוש הראייה.

באמצעות חוש 'הראייה' יש ביד האדם אפשרות להקיף ולקלוט מראות שכוללים פרטים רבים **בבת אחת**, מה שאין קיים כזאת **בחוש השמע** שבו אין ניתן לקלוט שני קולות ביחד כמאמר חז"ל "תרי קלי – לא משתמעו"³⁵! [=שני קולות כאחד אינם נקלטים באוזן האדם]. 'שמיעה' הינה מגיעה בהדרגה אל אוזני האדם, דבר דבור על אופניו, עד שבאם ייאמרו באוזני אדם משפטים רבים בעת ובעונה אחת לא ישמע אותם האדם ולא יבין מהם כלום, אלא יש צורך לפרוט באוזני השומע תיבה אחר תיבה ומשפט אחר משפט, רק אז מסוגל הנו האדם לקלוט את כל הנאמר ולצרפו לכלל שמיעה אחת.

כזה הינו החילוק שבין מדרגת 'נעשה' למדרגת 'נשמע'.

'נעשה' מהווה מונח כללי המתאר עשיית דברים הרבה מבלי מגבלה של זמן וסדר, שזהו מושג 'למעלה מהזמן' – ואלו 'נשמע' לעומתו הנו מושג התחום בזמן, היות שאין באפשרות אדם לשמוע כאמור דברים רבים בפעם אחת, אלא באופן של מוקדם ומאוחר כפי סדר אמירתן.

מבארת הגמרא:

לקראת 'מתן תורה' התרוממו בני ישראל בהשגתם ובאו לכלל מידה זו, שאורות רוחניים רבים בהקו כנגדם **בעת ובעונה אחת**, כמידת חוש 'הראייה' שהינו מקיף יחדיו דברים הרבה, וזהו בחינת 'נעשה' שהינה אמירה כוללת ובלתי מוגבלת לזמן או למקום. בני ישראל השיגו כל האורות בפעם אחת בבחינת **ראייה**, כל מה שבחוש השמע דרוש לכך פרק זמן ארוך מאד, מפני שצריך לשמוע דברים כהווייתם בזה אחר זה. ואלו עתה דבקה נפש ישראל באור עליון ומרומם עד שהשיגו הכול בבת אחת, מבלי שום סדר מסודר.

זוהי בחינת הקדמת 'נעשה' לפני 'נשמע' שלכמותה ייחלו ישראל קודם מתן תורה, ולכלל מדרגה נעלית זו התרוממה נפשם בעת מתן תורה בהיותם

³⁵ ראש השנה כז, א.

תפארת ראדזין / חג השבועות

'רֵאִים אֶת־הַקּוֹלֹת'. היינו, שהם היו משיגים כל הדברים 'בבת אחת' בבחינת 'ראייה', מה שבאמצעות קולות יכולים היו להשיג רק אחר זמן ארוך וממושך. זו הייתה מדרגת ישראל הנשגבה, שלה זכו בעידן 'מתן תורה'.

[**"בית יעקב", פרשת משפטים**]

*

'הכול מודים בעצרת (=חג השבועות), שצריכים בו גם כן 'לכם' (=היינו מאכל ומשתה). מה הטעם? לפי שיום שניתנה בו תורה היא!

(פסחים סח:)

וכי מה עניין "מאכל ומשתה" – אל "יום שניתנה בו תורה לישראל"?
מאיר רבנו הקדוש "בית יעקב":

בידוע כי כל העולם כולו נברא בדברי תורה, כמאמר הכתוב **"בְּדַבַּר ה' שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ"**³⁶! התורה הקדושה הינה "תכנית העולם" כביכול, כמובא ב"זוהר הקדוש" אודות בריאת העולם, שמכיוון שבא הקב"ה לברוא את העולם, הסתכל בתורה וברא לפיה העולם (= "איסתכל קוב"ה באורייתא, וברא עלמא").

אי לזאת, שומה עלינו ביום מתן תורתנו הקדושה לשמוח "במאכל ומשתה", זאת כדי להורות ולהדגיש לעין כל כיצד כל ענייני "עולם הזה" שהם מסומלים במאכל ובמשתה, מונח בהם עומק של 'דברי תורה'! שכן אלמלא התורה אין שום קיום לחפצי העולם, כמאמר הכתוב **"אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וּלְיָלֵה, חֻקֹּת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא־שָׁמַתִּי"**³⁷!

וזוהו עניין מאכל ומשתה בחג השבועות, יום שבו ניתנה לנו התורה.

[**"בית יעקב הכולל" לחג השבועות**]

"צְבִי וְאַתְרְעֵי בֶן, וּמִסֵּר לָן אֹרִיתָא!"

ב ב ר כ ת

"א פרייליכען יום טוב!" חג שמח!

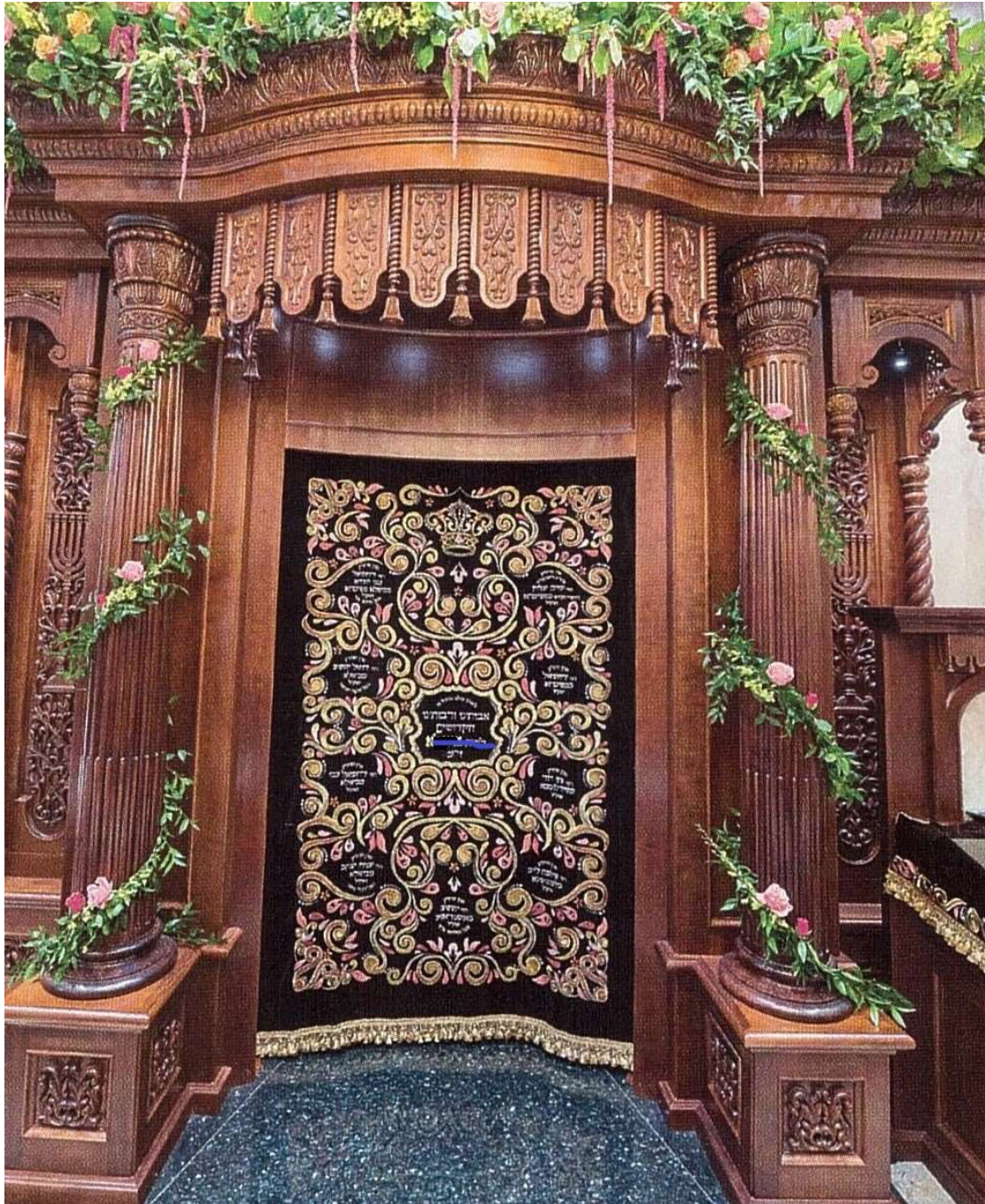
---

³⁶ תהלים לג, ו.

³⁷ ירמיה לג, כה.

"ובאו כלם בברית יחד,

נעשה ונשמע אמרו באחד!"

"עליונים ששו ותחתונים עלזו בקבלת תורה הכתובה מסיני,

תאר פלה מאד נתעלה בקבלת יום זה עשרת הדברים!"

מתוך פינט למוסף יום א' של שבועות